

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДЕН“
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

Приета от ФС (протокол № 11 от 25.04.2024 г.):

Приета от КС (протокол № 8 от 11.04.2024 г.):

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Д. Георгиева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ПАРИ И ЦЕНТРАЛНО БАНКЕРСТВО“

ЗА СПЕЦ: „Финанси“;

ОКС „бакалавър“ – редовно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 2; СЕМЕСТЪР: 4

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 240 ч.; в т.ч. аудиторна 75 ч.

КРЕДИТИ: 8

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ	ОБЩО (часове)	СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ, т.ч.:		
ЛЕКЦИИ	45	3
УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия)	30	2
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	165	-

Изготвили програмата:

1.
(проф. д-р Стефан Вачков)

2.
(гл. ас. д-р Атанас Камеларов)

Ръководител катедра:
„Финанси“ (доц. д-р Стоян Киров)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина „Пари и централно банкерство” запознава студентите с базисни концепции в областта на паричната теория, паричния мениджмънт и централното банкерство. Обучението по дисциплината формира знания относно: същността и идентификацията на съвременните пари, ролята на паричната система в съвременната икономика, моделите на паричното предлагане и паричното търсене, влиянието на парите върху икономиката, активността и ключовите икономически променливи, основите на централното банкерство, формулирането и провеждането на паричната политика, ролята на централните банки за поддържане на финансовата стабилност. Поставя се акцент върху функционирането на Българска народна банка (БНБ) в условията на валутен борд и промените в контекста на участието на БНБ в Европейската система на централните банки (ЕСЦБ). Специално място се отделя на функционалните и институционалните характеристики на Европейската централна банка (ЕЦБ) и особеностите на парична политика на Евросистемата. Освен формиране на теоретични познания, дисциплината „Пари и централно банкерство” развива аналитични умения у студентите по отношение оценяването на предприеманите мерки и действия на централната банка като носител на паричния мениджмънт, анализиране на ефектите от паричната политика върху водещите икономически променливи, лихвените проценти на финансовите пазари и кредитната активност на банките. Придобитите знания и умения дават базисна ориентация за функционирането на финансовата и банковата система и могат да бъдат надграждани в други специални дисциплини, изучаващи финансовото посредничество, банковото дело и финансовите инвестиции. При обучението по дисциплината по-важните компетентности, които студентите придобиват, са: предприемачески, цифрови и граждански.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

No. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СЗ	ЛУ
1.	ПРОИЗХОД, СЪЩНОСТ И ДЕФИНИРАНЕ НА ПАРИТЕ	4	3	
1.1.	Форми на размяна и концепции за произхода на парите			
1.2.	За социалния характер на парите			
1.3.	Функции и дефиниране на парите			
1.4.	Развитие на теориите за същността на парите			
1.5.	Идентификация и измерване количеството на парите			
1.6.	Паричните агрегати в България и еврозоната			
2.	ВИДОВЕ ПАРИ И ОСОБЕНОСТИ НА ТЯХНАТА ЕМИСИЯ	3	2	
2.1.	Стокови пари. Произход и разновидности на нестоковите пари			
2.2.	Книжни и кредитни пари – същност и характеристики на емисията им			
2.3.	Развитие на теориите за банкнотната емисия			
2.4.	Екзогенни и ендогенни пари – дефиниране и характеристики			
2.5.	За характера на съвременните пари			

2.6.	Електронни пари, дигитални валути и централнобанкови дигитални пари			
3.	ПАРИЧНА СИСТЕМА И ПАРИЧНИ СТАНДАРТИ	3	2	
3.1.	Дефиниране и ключови характеристики			
3.2.	Парична система – елементи и изисквания			
3.3.	Конвертируемост на паричната единица			
3.4.	Парични стандарти – развитие и характеристика			
3.5.	Режим на дискреционна централна банка и на валутен борд			
3.6.	Алтернативни парични стандарти и режим на свободни пари			
4.	ПАРИЧНО ПРЕДЛАГАНЕ	4	3	
4.1.	Ключови понятия			
4.2.	Активно и пасивно създаване на пари			
4.3.	Създаване на резервните пари при режим на централна банка и на валутен борд			
4.4.	Резервно уравнение – същност, извеждане и ползване като аналитичен инструмент			
4.5.	Създаване на пари от търговските банки и депозитно-кредитна мултипликация			
4.6.	Парична мултипликация			
5.	ПАРИ И ИКОНОМИЧЕСКА АКТИВНОСТ	4	2	
5.1.	Класическа количествена теория за парите			
5.2.	Количествената теория в модела на Фишер и неокласически вариант на Маршал и Пигу			
5.3.	Пари и икономическа активност във възгледите на кейнсианците			
5.4.	Монетаризъм – ключови постановки и изводи			
5.5.	Концептуално развитие в неокейнсианския модел, теорията за рационалните очаквания и за реалния бизнес цикъл			
5.6.	Контури на паричния трансмисионен механизъм			
6.	ПОКУПАТЕЛНА СИЛА НА ПАРИТЕ	3	2	
6.1.	Същност и измерване на покупателната сила на парите			
6.2.	Стабилност на паричната единица – представа и значение			
6.3.	Инфлация – същност, причини и видове			
6.4.	Инфлацията в България и в еврозоната			
6.5.	Социално-икономически последици от инфлацията			
6.6.	Антиинфлационна политика			
7.	ЛИХВА И ЛИХВЕНИ ПРОЦЕНТИ	3	2	
7.1.	Същност на лихвата и теории за лихвата			
7.2.	Лихвени проценти на паричната политика и влиянието им върху пазарните лихвени проценти			
7.3.	Номинални и реални лихвени проценти			

7.4.	Фактори за равнището на лихвените проценти и срочна структура на лихвените проценти			
7.5.	Феноменът „отрицателни лихви“			
7.6.	Равновесие на пазара на пари и равнището на лихвените проценти			
8.	ТЪРСЕНЕ НА ПАРИ	3	2	
8.1.	Дефиниране търсенето на пари			
8.2.	Търсенето на пари в класическата количествена теория			
8.3.	Кеймбриджски подход към търсенето на пари			
8.4.	Теорията на Кейнс за предпочитанието към ликвидност			
8.5.	Търсенето на пари в модела на М. Фридман			
8.6.	Съвременни модели за търсене на пари – функционални зависимости и стабилност на търсенето на пари			
9.	ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА ЦЕНТРАЛНОТО БАНКЕРСТВО	3	2	
9.1.	Концепции за произхода на централните банки			
9.2.	Аргументация на режима на централна банка			
9.3.	Функции на централните банки			
9.4.	Статут на централната банка			
9.5.	Организационно-структурно изграждане на централните банки – принцитни постановки			
10.	НЕЗАВИСИМОСТ НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ	3	2	
10.1.	Дефиниране и видове независимост			
10.2.	Фактори за независимостта на централните банки			
10.3.	Индикатори за оценяване независимостта на централните банки			
10.4.	Дискусията „за“ и „против“ независимостта на централните банки			
10.5.	Легитимиране независимостта на централните банки			
11.	ПАРИЧНА ПОЛИТИКА НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ	3	2	
11.1.	Същност и цели на паричната политика			
11.2.	Дискусията „правила или дискреция“ в паричната политика			
11.3.	Стратегия на паричната политика			
11.4.	Инфлационно целеполагане – същност и прилагане			
11.5.	Инструменти на паричната политика – видове, механизъм на действие и прилагане			
11.6.	Граници между паричната, фискалната и валутната политика			
12.	ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ И ФИНАНСОВАТА СТАБИЛНОСТ	3	2	
12.1.	Системен риск и необходимост от макропруденциален надзор			
12.2.	Кредитор от последна инстанция – същност, принципи, взаимодействие с паричната политика			

12.3.	Централната банка и стабилността на платежната система			
12.4.	За границата между паричния мениджмънт и надзорната функция			
13.	ЕВРОПЕЙСКА ЦЕНТРАЛНА БАНКА И ЕВРОПЕЙСКА СИСТЕМА НА ЦЕНТРАЛНИТЕ БАНКИ	3	2	
13.1.	Институционализация и правен статут на ЕЦБ и ЕСЦБ			
13.2.	Организационна структура и управление на ЕЦБ			
13.3.	Капитал и резерви на ЕЦБ и разпределение на монетарните приходи			
13.4.	Независимост на ЕЦБ			
13.5.	Парична политика на Евросистемата			
13.6.	Инструменти на паричната политика в практиката на Евро-системата			
14.	БНБ – ЦЕНТРАЛНА БАНКА НА БЪЛГАРИЯ	3	2	
14.1.	Създаване на БНБ и историческо развитие			
14.2.	Статут, организация и органи на управление на БНБ			
14.3.	Капитал и резерви на БНБ – формиране и ползване			
14.4.	БНБ при режима на валутен борд			
14.5.	БНБ в структурата на ЕСЦБ			
	Общо:	45	30	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Семестриален тест	1	45
1.2.	Контролни въпроси	2	30
1.3.	Дискусионен въпрос	1	15
	Общо за семестриалното оценяване:	4	90
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит	1	75
	Общо за сесийното оценяване:	1	75
	Общо за всички форми на контрол:	5	165

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Камеларов, А. Теория на парите (курс лекции). Варна, Е-Литера Софт, 2017.
2. Младенов, М. Пари, банки, кредит. Изд. „Тракия М“, С., 2015.
3. Mishkin, Fr. The economics of money, banking, and financial markets (Eleventh edition). Boston et.al., Pearson, 2016.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Демостенов, С. Пари (част I). Същност и значение на парите. Издание на юрид. книгоиздателство, София, 1946.
2. Камеларов, А. Свободата на централната банка – между илюзии и власт. В: Финансови измерения на икономическата свобода (сборник студии), ред. Ст. Вачков, Варна, Стено, 2009.
3. Камеларов, А. Дългият път на България към еврозоната. Известия на Съюза на учените – Варна, Икономически науки. Съюз на учените - Варна, 7, 2018, 2, 78 - 89.
4. Камеларов, А. Централнобанковите дигитални валути - предизвикателства, възможности, перспективи. Инвестиции в бъдещето - 2019: Сборник доклади, Варна: НТС - Варна, 2019, 64 - 69.
5. Неновски, Н. Свободните пари. Въпроси на икономическата теория, Акад. Изд. “Проф. М. Дринов”, С., 2001.
6. Неновски, Н. Паричният ред. Критика на теорията на парите. Сиела, С., 2007.
7. Bernake, B., Fr. Mishkin. Inflation Targeting: A New Framework for Monetary Policy? //Journal of Economic Perspectives, Vol.11, No.2, 1997.
8. ECB. An overview of the ECB's monetary policy strategy. European Central Bank, 2021, <https://www.ecb.europa.eu>.
9. Guideline (EU) 2015/510 of the ECB of 19 December 2014 on the implementation of the Eurosystem monetary policy framework. OJ L 91, 2.4.2015, <https://www.ecb.europa.eu>.
10. Mishkin, Fr. Symposium on the Monetary Transmission Mechanism. // Journal of Economic Perspectives, Vol.9, No.4, 1995.
11. Scheller, H. The European Central Bank - History, role and functions, 2nd ed. ECB, 2006.
12. Протокол (№ 4) за устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка. OJ C 202, 7.6.2016, p. 230–250.

Април 2024 г